

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 692/2014-44

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 12. februára 2015 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza prerokoval prijatú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej zákonnou zástupkyňou [REDACTED], a [REDACTED], obe bytom [REDACTED], právne zastúpených advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 91/2008 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1

Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 91/2008 porušené boli.

2. Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 91/2008 prikazuje ďalej konať bez zbytočných prieťahov.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu k rukám jej zákonnej zástupkyne [REDAKOVANÉ].

4. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 540,24 € (slovom päťstoštyridsať eur a dvadsaťštyri centov), ktoré je Okresný súd Košice I povinný vyplatiť na účet ich právnej zástupkyne JUDr. Ivety Rajtákovéj, Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 692/2014-23 z 9. októbra 2014 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletá sťažovateľka“) a jej matky [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“, spolu len „sťažovateľky“) vo veci namietaného porušenia ich základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 91/2008 (ďalej aj „namietané konanie“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že namietané konanie o zvýšenie výživného na maloletú sťažovateľku, ktoré bolo naposledy upravené v konaní o rozvod manželstva sťažovateľky a otca maloletej sťažovateľky rozsudkom Okresného súdu Vranov nad Topľou č. k. 5 C 609/02-88 z 27. februára 2004, začalo 17. júna 2008 na návrh sťažovateľky, a nie je dosiaľ právoplatne skončené.

Sťažovateľky v sťažnosti uvádzajú:

„Sporná vec je súčasťou štandardnej agendy všeobecných súdov... Vec nemožno považovať za skutkovo ani za právne zložitú.

Naopak, ak ide o vec starostlivosti o maloleté dieťa, súd by mal k takému konaniu pristupovať s osobitnou vážnosťou a v konaní rozhodovať rýchlo a efektívne, lebo iba tak bude naplnená dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný rozvoj maloletého dieťaťa.

... konanie prebieha od 17. 6. 2008, teda viac ako 6 rokov bez úspešného právoplatného skončenia. Považujú za potrebné poukázať na neodôvodnené prieťahy v konaní, ku ktorým došlo v súvislosti s opakovaným odročením pojednávania..., na viac ako ročnú absenciu plnomocenstva právneho zástupcu otca sťažovateľky v 1. rade u odporcu, na predĺženie lehoty na vyhotovenie rozsudku Okresného súdu Košice I..., ktorému predchádzalo konanie v trvaní dva a pol roka, na nečinnosť a neefektívny postup zákonného sudcu odporcu, ktorý nesmeroval k právoplatnému skončeniu veci súdnym rozhodnutím. Vo viac ako trojmesačnom období (od 2. 2. 2012 do 16. 5. 2012) bol odporca nečinný, ako konštatoval predseda súdu v oznámení o prešetrení sťažnosti...

Od podania návrhu na začatie konania zo dňa 17. 6. 2008 do dnešného dňa bolo nariadených 11 pojednávaní. Od podania sťažnosti zo dňa 24. 5. 2012 nebolo nariadené žiadne pojednávanie vo veci.

Sťažovateľky vidia nesprávnosť postupu odporcu predovšetkým v tom, že nepostupoval dostatočne dôrazne, nevyužíval opatrenia, ktoré má k dispozícii na to, aby zabezpečil plynulosť konania a jeho efektívnosť. Samotná doba od vynesenia rozsudku Okresného súdu Košice I zo dňa 21. 12. 2010 do rozhodnutia odvolacieho súdu zo dňa 29. 12. 2011, ktorá prevyšuje trvanie jedného roka, konanie neodôvodnene predĺžila. Sťažovateľky sú toho názoru, že k tomu nemuselo dôjsť, ak by odporca postupoval pri príprave pojednávaní zodpovedne a nie nesústredene, o čom svedčí žiadosť odporcu o predloženie plnomocenstva od právneho zástupcu otca sťažovateľky v 1. rade neskôr než po roku a troch mesiacoch od času trvania jeho právneho zastupovania... Okresný súd Košice I sa tým, že konal v neprítomnosti otca sťažovateľky v 1. rade, dopustil hrubej procesnej vady v zmysle § 221 odsek 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku, ktorá mala za následok neprimerané predĺženie celkovej dĺžky konania.

Sťažovateľky nikdy v priebehu konania nepožiadali o odročenie pojednávania... Odročenie už v poradí 5. pojednávania z dôvodu zisťovania majetkových pomerov otca... nemožno hodnotiť ako efektívne... Dĺžku a priebeh konania neprimerane ovplyvnilo zabezpečovanie listinných dôkazov a znalecké dokazovanie... Sťažovateľky považujú za nutné poukázať na skutočnosť, že odporca nevyvíjal dostatočné úsilie o včasné zabezpečenie dôkazu, iba neodôvodnene predlžoval znalcovi vždy na jeho žiadosť lehotu na predloženie znaleckého posudku... aj napriek tomu, že bola podaná po uplynutí lehoty stanovenej na podanie znaleckého posudku. Odporca týmto postupom nevyužil právne prostriedky, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok a spôsobil tým prieťahy v konaní... Doba trvania znaleckého dokazovania od jeho nariadenia uznesením súdu zo dňa 16. 5. 2012 je enormná, zohľadňujúc dokazovanie v tak dôležitej otázke, akou je starostlivosť súdu o maloletých...

Sťažovateľka v 1. rade mala v čase podania návrhu 8 rokov a navštevovala 2. ročník základnej školy. V súčasnosti je stredoškolskou študentkou, navštevuje 8 ročné bilingválne gymnázium... čím podstatne vzrástli jej odôvodnené potreby... Suma 23 Eur mesačne, ktorú otec sťažovateľky v 1. rade platí, ani zďaleka nestačí na pokrytie základných potrieb

maloletej... Sťažovateľky sú toho názoru, že pretrvávajúci stav právnej neistoty v tak závažnej otázke, akou je otázka starostlivosti súdu o maloletých, je v rozpore s vekom prirodzene stúpajúcimi, odôvodnenými potrebami maloletej sťažovateľky v 1. rade.“

Podľa sťažovateľiek „konanie Okresného súdu Košice I nesmeruje k odstráneniu ich právnej neistoty, teda k právoplatnému skončeniu sporu, ale súd svojim postupom naopak konanie neodôvodnene predlžuje a oddŕaľuje tým poskytnutie právnej istoty. Neprimeraná dĺžka konania pritom nie je odôvodnená právnou, resp. faktickou zložitou veci alebo správaním sťažovateľiek...“

Navyše, podľa ustanovení § 176 odsek 3 Občianskeho súdneho poriadku rozhoduje súd rozsudkom o výchove a výžive maloletých detí bez zbytočného odkladu, najneskôr do 6 mesiacov odo dňa začatia konania. Uvádzaný postup odporcu preto nemožno považovať za efektívny, smerujúci k rýchlemu a včasnému právoplatnému rozhodnutiu...“

Sťažovateľky žiadajú o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € pre každú z nich, keďže „... v predmetnej veci okresný súd nevykonával úkony dostatočne efektívne, smerujúc ich k rozhodnutiu vo veci samej, ako aj na celkovú dĺžku konania..., berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, význam uplatňovaných práv a nárokov sťažovateľiek, ako aj skutočnosť, že toto konanie nie je doposiaľ právoplatne skončené... Pre matku sťažovateľky v 1. rade - sťažovateľku v 2. rade je právoplatné rozhodnutie o predmete tohto konania bytostne dôležité, keďže ako zákonná zástupkyňa maloletej... zabezpečuje doteraz jej nevyhnutné životné potreby.“

3. Sťažovateľky na základe uvedeného navrhujú, aby ústavný súd vyslovil porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v namietanom konaní, prikázal okresnému súdu v tejto veci konať bez zbytočných prieťahov, priznal každej zo sťažovateľiek primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € a náhradu trov konania.

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedom JUDr. Radoslavom Lackom, listom sp. zn. Spr 159/14 z 27. novembra 2014 a právna zástupkyňa sťažovateľiek stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 19. decembra 2014.

4.1 Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k veci uviedol, že z prehľadu úkonov vykonaných v namietanom konaní dospel k záveru, že „postup súdu v niektorých prípadoch bol neefektívny a vyznačoval sa aj nesústredenosťou, dôkazom čoho je aj množstvo pojednávaní, ktoré súd odročil bez prejednanía veci. K celkovej dĺžke konania však prispeli svojím správaním aj samotní účastníci konania tým, že sa nedostavovali na pojednávania, resp. niekoľkokrát ospravedlnili svoju neprítomnosť a tiež nedoložili súdu v stanovených lehotách požadované listinné dôkazy. Vzhľadom na charakter konania hodnotím sťažnosť ako čiastočne dôvodnú.

Súhlasím, aby súd rozhodol o predmetnej sťažnosti bez nariadenia ústneho pojednávania.“

4.2 Právna zástupkyňa sťažovateľiek vo svojom stanovisku k uvedenému vyjadreniu okresného súdu predovšetkým uviedla:

«... Vyjadrenie predsedu Okresného súdu Košice I.. neobsahuje žiadnu argumentáciu o efektívnosti a primeranej dĺžke konania Okresného súdu Košice II. Z prehľadu procesných úkonov je zrejmé, že konanie bolo začaté dňa 17. 6. 2008, kedy sťažovateľka [REDAKOVANÉ] podala na Okresný súd Košice I návrh na zvýšenie výživného, pričom ani v súčasnosti, po viac ako 6 a pol roku, nie je toto konanie právoplatne skončené.

Pre posúdenie primeranosti dĺžky konania a zbytočných prieťahov v ňom spôsobených Okresným súdom Košice I nie je podstatné to, koľko pojednávaní súd vykonal, ani to, koľko úkonov urobil, ale efektívnosť týchto úkonov, teda spôsobilosť viesť k čo najrýchlejšiemu právoplatnému rozhodnutiu vo veci samej tak, ako to vyplýva z ustanovenia § 6 O.s.p.

Sťažovateľky namietajú neprimeranú celkovú dĺžku konania, ktoré ani po viac ako 6 a pol roku nie je právoplatne skončené. Sťažovateľka - [REDACTED] mala v čase podania návrhu 8 rokov a navštevovala 2. ročník základnej školy. V súčasnosti je stredoškolskou študentkou, ktorá navštevuje 8-ročné bilingválne gymnázium, pričom jej potreby za ten čas podstatným spôsobom vzrástli, a to nielen v súvislosti s mimoškolskými aktivitami.

Zmyslom konania o zvýšenie výživného je s osobitnou pozornosťou postupovať a rozhodnúť rýchlo a efektívne, aby mohla byť zabezpečená všestranná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a vývoj maloletého dieťaťa. Určite nie je zmyslom konania o zvýšenie výživného neprimerané dlhé konanie a rozhodovanie súdu o tak zásadnej otázke ovplyvňujúcej budúcnosť maloletého dieťaťa.

Dôvody uvádzané vo vyjadrení Okresného súdu Košice I sú irelevantné, keďže tieto dôvody nespôsobili sťažovateľky, ani nespočívajú v skutkovej alebo právnej zložitosti veci, ale všetky tieto dôvody sú na strane Okresného súdu Košice I, spočívajú v organizácii práce na tomto súde a nesprávnych rozhodnutiach, ktoré boli viackrát zrušené odvolacím súdom.

Za jednotlivé obdobia nečinnosti, ako aj celkovú neprimeranú dĺžku konania tak zodpovedá Okresný súd Košice I, ktorý sústavne nesprávne postupoval vo veci, a preto celkovú neprimeranú dĺžku konania presahujúcu 6 a pol roka je potrebné pričítať Okresnému súdu Košice I.

Pokiaľ predseda Okresného súdu Košice I vo vyjadrení konštatuje, že pojednávanie nariadené na deň 1. 10. 2014 bolo odročené z dôvodu, že „sa nedostavili účastníci konania“, k tomu považujem za potrebné uviesť, že právna zástupkyňa sťažovateľky [REDACTED] bola deň pred pojednávaním nariadeným na 1. 10. 2014 nahliadnuť do spisu, pričom zistila, že otec maloletého dieťaťa podal žiadosť o odročenie tohto pojednávania a svoju neúčast ospravedlnil tým, že bude na výsluchu u vyšetrovateľa PZ v jeho trestnej veci. Vzhľadom na túto skutočnosť by nemohlo dôjsť k prejednávaniu a rozhodnutiu vo veci, a práve na základe žiadosti otca maloletého dieťaťa došlo k odročeniu pojednávania.

Zároveň nemožno súhlasiť s tvrdením predsedu Okresného súdu Košice I, že „K celkovej dĺžke konania však prispeli svojím správaním aj samotní účastníci konania tým,

že sa nedostavovali na pojednávania, resp. niekoľkokrát ospravedlnili svoju neprítomnosť“, pretože sťažovateľka [REDAKOVANÉ] sa zúčastnila každého pojednávania (s výnimkou pojednávania nariadeného na deň 1. 10. 2014, o ktorom vopred, a z dôvodov uvedených v predchádzajúcom odseku, vedela, že bude odročené), a preto nemožno tejto sťažovateľke pričítať spolupodieľanie sa na neprimeranej dĺžke konania.

V tejto súvislosti nemožno akceptovať spôsob, ktorým sa Okresný súd Košice I snaží vyvinúť zo svojej zodpovednosti za neprimerane dlhé konanie. Sťažovateľky už v sťažnosti poukázali na to, že súd v rozpore so svojou povinnosťou postupovať tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná (§ 6 O. s. p.) a tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá (§ 100 ods. 1 O. s. p.) umožnil svojim nesústredeným a neefektívnym postupom účastníkovi konania, otcovi maloletej sťažovateľky [REDAKOVANÉ], svojimi úkonmi mariť uplatnenie práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Súd v občianskom súdnom konaní nemôže (je to v rozpore s jeho právomocou a povinnosťami z nej vyplývajúcimi) byť pasívnym pozorovateľom takého postupu účastníkov konania, ktorým sa týmto vyhýbajú povinnostiam uloženým im súdom alebo ktoré smerujú k predĺženiu konania.

Napriek skutočnosti, že súd disponuje oprávneným uložiť poriadkové opatrenia, napriek tomu, že v priebehu konania boli ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku menené práve s cieľom dosiahnuť zrýchlenie a zefektívnenie občianskeho súdneho konania (§ 119 O. s. p.), v konaní, ktorého sú účastníkmi sťažovateľky, súd celkom zjavne nevyužíval svoje oprávnenia na zabezpečenie rýchleho a efektívneho priebehu konania. Doslova absurdnou je situácia, keď v predmetnom konaní odročil súd predmetné pojednávanie z dôvodov na strane právneho zástupcu otca maloletej sťažovateľky a až v ďalšom priebehu konania zistil a vyžadoval predloženie plnej moci otca pre jeho právneho zástupcu.

Ak teda súd vo svojom vyjadrení poukazuje na obštrukčný postup účastníkov, v prvom rade je potrebné poukázať na to, že žiadne také konanie sťažovateľkám vytýkať nemožno, a na druhej strane vytknúť súdu, že svojou pasivitou umožnil obštrukčné správanie na strane otca maloletej sťažovateľky. ...

Sťažovateľky sú presvedčené o tom, že konanie Okresného súdu Košice I nesmeruje k odstráneniu ich právnej neistoty, teda k právoplatnému skončeniu konania, ale súd svojím postupom a rozhodnutiami naopak konanie nedôvodne predlžuje a oddaľuje tým poskytnutie právnej istoty rozhodnutej veci sťažovateľkám.»

V závere svojho stanoviska uviedla, že „sťažovateľky netrvajú na tom, aby sa v predmetnej veci konalo ústne pojednávanie“.

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na pojednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti, jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu súdneho spisu vzťahujúceho sa na vec sťažovateľiek ústavný súd zistil tento priebeh a stav namietaného konania:

Dňa 17. júna 2008 sťažovateľka podala proti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odporca“) na okresnom súde návrh na zvýšenie výživného na maloletú sťažovateľku.

Dňa 24. júna 2008 okresný súd vyslovil vo veci doručeného návrhu svoju miestnu nepríslušnosť a spis postúpil na prerokovanie Okresnému súdu Vranov nad Topľou.

Dňa 9. júla 2008 sťažovateľka podala námietku proti postúpeniu veci.

Dňa 28. júla 2008 bol spis doručený Okresnému súdu Vranov nad Topľou.

Dňa 4. augusta 2008 bol spis vrátený okresnému súdu ako predčasne predložený z dôvodu podanej námietky.

Dňa 18. augusta 2008 sťažovateľka oznámila, že netrvá na podanej námietke.

Dňa 10. novembra 2008 okresný súd uznesením ustanovil maloletej sťažovateľke kolízneho opatrovníka, doručil účastníkom konania výzvy na vyjadrenie a procesné poučenia a zisťoval ich príjmy.

Dňa 1. decembra 2008 bolo okresnému súdu doručené potvrdenie o priemernom zárobku sťažovateľky.

Dňa 15. decembra 2008 sťažovateľka oznámila, že nesúhlasí s rozhodnutím veci bez nariadenia pojednávania.

Dňa 29. decembra 2008 bolo okresnému súdu doručené potvrdenie o príjme odporcu.

Dňa 26. marca 2009 okresný súd nariadil pojednávanie na 27. apríl 2009.

Dňa 27. apríla 2009 bolo súdne pojednávanie odročené na 26. máj 2009 z dôvodu práceneschopnosti odporcu.

Dňa 26. mája 2009 bolo súdne pojednávanie odročené na 7. september 2009 z dôvodu práceneschopnosti odporcu.

Dňa 7. septembra 2009 bolo súdne pojednávanie odročené z dôvodu mimoriadnej udalosti na okresnom súde na 13. október 2009.

Dňa 14. septembra 2009 boli okresnému súdu doručené požadované účtovné výkazy (daňové priznania).

Dňa 13. októbra 2009 bolo súdne pojednávanie odročené pre neprítomnosť odporcu na neurčito s tým, že odporca bude vypočutý dožiadaným súdom.

Dňa 22. októbra 2009 okresný súd požiadal Okresný súd Humenné o predvolanie a vypočutie odporcu.

Dňa 7. decembra 2009 bol spis vrátený okresnému súdu spolu so zápisnicou z výsluchu odporcu z 27. novembra 2009.

Dňa 8. februára 2010 sa uskutočnilo pojednávanie (bez účasti odporcu), ktoré bolo odročené na 15. marec 2010.

Dňa 15. februára 2010 okresný súd lustroval majetkové pomery odporcu v katastri nehnuteľností a v evidencii motorových vozidiel.

Dňa 3. a 9. marca 2010 boli súdu doručené negatívne lustrácie majetku odporcu.

Dňa 15. marca 2010 sa uskutočnilo pojednávanie (bez prítomnosti odporcu), ktoré bolo po vypočutí sťažovateľky odročené na 27. apríl 2010. Odporcovi súd uložil poriadkovú pokutu 300 €.

Dňa 19. marca 2010 okresný súd požiadal Daňový úrad Humenné (ďalej len „daňový úrad“) o doručenie daňového priznania zamestnávateľa odporcu a jeho manželky.

Dňa 19. a 22. apríla 2010 daňový úrad doručil požadované daňové priznania.

Dňa 27. apríla 2010 bolo pojednávanie odročené z dôvodu práceneschopnosti predsedníčky senátu na neurčito.

Dňa 5. augusta 2010 okresný súd nariadil pojednávanie na 7. september 2010.

Dňa 7. septembra 2010 okresný súd z dôvodu „mimoriadnej udalosti“ odročil pojednávanie na 18. október 2010.

Dňa 9. septembra 2010 sťažovateľka doručila rozšírenie návrhu.

Dňa 16. septembra 2010 okresný súd vyzval právneho zástupcu odporcu na predloženie splnomocnenia.

Dňa 28. septembra 2010 právny zástupca odporcu doručil splnomocnenie na jeho zastupovanie v konaní.

Dňa 18. októbra 2010 bolo pojednávanie odročené z dôvodu neprítomnosti právneho zástupcu odporcu na 8. november 2010.

Dňa 8. novembra 2010 okresný súd odročil pojednávanie z dôvodu ukončenia právneho zastupovania odporcu [REDAKOVANÉ] na 21. december 2010.

Dňa 21. decembra 2010 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom súd rozsudkom rozhodol o zvýšení výživného zo sumy 700 Sk na sumu 300 € a v prevyšujúcej časti návrh zamietol, účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

Dňa 30. decembra 2010 predseda okresného súdu predĺžil lehotu na vyhotovenie rozhodnutia do 5. januára 2011.

Dňa 21. februára 2011 sťažovateľka podala odvolanie proti výroku rozsudku o trovách konania.

Dňa 25. februára 2011 okresný súd zaslal odvolanie sťažovateľky na vyjadrenie odporcovi a kolíznemu opatrovníkovi.

Dňa 9. marca 2011 sa kolízny opatrovník vyjadril k odvolaniu sťažovateľky.

Dňa 21. marca 2011 okresný súd požiadal o doručenie odvolania odporcovi prostredníctvom polície (s negatívnym výsledkom). Odporca prevzal rozsudok z 21. decembra 2010 spolu s odvolaním sťažovateľky až 10. mája 2011.

Dňa 25. mája 2011 odporca doručil odvolanie proti rozsudku z 21. decembra 2010.

Dňa 30. mája 2011 okresný súd zaslal odvolanie odporcu na vyjadrenie účastníkom konania.

Dňa 8. júna 2011 sťažovateľka doručila vyjadrenie k odvolaniu odporcu.

Dňa 20. júna 2011 bol spis predložený Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaniach odporcu a sťažovateľky.

Dňa 29. decembra 2011 krajský súd uznesením sp. zn. 7 CoP 190/2011 napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 30. decembra 2011 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 16. mája 2012 okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie na zistenie čistého príjmu odporcu z podnikania a jeho majetkových pomerov.

Dňa 27. júna 2012 okresný súd zaslal spis ustanovenému súdnemu znalcovi na vypracovanie znaleckého posudku v lehote 70 dní.

Dňa 17. septembra 2012 okresný súd urgoval znalca vo veci predloženia znaleckého posudku.

Dňa 19. septembra 2012 sťažovateľka doručila návrh na nariadenie predbežného opatrenia.

Dňa 24. septembra 2012 okresný súd predbežným opatrením určil odporcovi povinnosť prispievať na výživu maloletej sťažovateľke sumou 130 €.

Dňa 25. septembra 2012 ustanovený znalec oznámil, že odporca neposkytuje súčinnosť potrebnú na vypracovanie znaleckého posudku (nepreberá zásielky).

Dňa 1. októbra 2012 okresný súd predĺžil znalcovi lehotu na vypracovanie znaleckého posudku o 60 dní od doručenia prípisu (v spise chýba doručienka).

Dňa 15. októbra 2012 odporca podal odvolanie proti uzneseniu o nariadení predbežného opatrenia z 24. septembra 2012.

Dňa 22. októbra 2012 znalec požiadal okresný súd o spoluprácu pri zabezpečení dokladov od odporcu.

Dňa 23. októbra 2012 okresný súd zaslal odvolanie odporcu na vyjadrenie sťažovateľke a kolíznemu opatrovníkovi.

Dňa 26. októbra 2012 okresný súd vyzval právneho zástupcu odporcu na poskytnutie súčinnosti pri vypracovaní znaleckého posudku pod hrozbou použitia poriadkových opatrení.

Dňa 8. novembra 2012 sťažovateľka doručila vyjadrenie k odvolaniu odporcu.

Dňa 3. decembra 2012 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní.

Dňa 2. januára 2013 krajský súd uznesením sp. zn. 8 CoP 508/2012 zmenil uznesenie okresného súdu tak, že návrh na nariadenie predbežného opatrenia zamietol.

Dňa 8. januára 2013 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 11. januára 2013 okresný súd urgoval znalca a vyzval ho na predloženie znaleckého posudku.

Dňa 28. januára 2013 znalec oznámil, že zo strany odporcu mu neboli predložené požadované doklady, bez ktorých nie je možné posudok vypracovať.

Dňa 27. februára 2013 okresný súd uložil právnemu zástupcovi odporcu poriadkovú pokutu v sume 200 € a opätovne ho vyzval na poskytnutie súčinnosti znalcovi.

Dňa 25. marca 2013 znalec oznámil, že znalecký posudok nie je možné vypracovať z dôvodu nepredloženia požadovaných dokladov zo strany odporcu.

Dňa 28. marca 2013 právny zástupca odporcu podal odvolanie proti uzneseniu o uložení poriadkovej pokuty.

Dňa 9. apríla 2013 sťažovateľka doručila návrh na nariadenie predbežného opatrenia.

Dňa 16. apríla 2013 okresný súd zamietol návrh na nariadenie predbežného opatrenia.

Dňa 18. apríla 2013 znalec oznámil, že mu zo strany odporcu neboli predložené požadované doklady, preto požiadal o predĺženie lehoty na podanie posudku.

Dňa 2. mája 2013 okresný súd uznesením predĺžil lehotu na vypracovanie znaleckého posudku do 30. augusta 2013.

Dňa 21. mája 2013 znalec doručil vypracovaný znalecký posudok z 15. mája 2013.

Dňa 27. mája 2013 okresný súd uznesením priznal znalcovi odmenu.

Dňa 5. mája 2014 bol spis pridelený na prerokovanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. Novotnej Mlinárčsik.

Dňa 15. mája 2014 okresný súd požiadal odporcu a daňový úrad o predloženie účtovných výkazov spoločností ROPES, s. r. o., a Immunis, s. r. o.

Dňa 16. mája 2014 okresný súd nariadil pojednávanie na 1. október 2014.

Dňa 2. júna 2014 daňový úrad doručil požadované účtovné výkazy.

Dňa 26. júna 2014 odporca reagoval na výzvu súdu z 15. mája 2014.

Dňa 1. októbra 2014 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 14. január 2015.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1 a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 22 P 91/2008 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná...

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, pričom tento účel možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím (mutatis mutandis II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, III. ÚS 116/02).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr.

I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetom namietaného konania je zvýšenie výživného pre maloletú sťažovateľku, t. j. vec, ktorej povaha si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená (§ 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (mutatis mutandis I. ÚS 145/03, I. ÚS 142/03, I. ÚS 19/00).

1. Pri posúdení veci podľa prvého kritéria ústavný súd konštatuje, že predmetom namietaného konania je rozhodovanie o zvýšení výživného na maloleté dieťa. Obdobné spory tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej agendy okresných súdov, pričom k tejto problematike existuje v zásade ustálená judikatúra všeobecných súdov, a preto vec sťažovateľiek ústavný súd nepovažuje z právneho hľadiska za zložitú. Určitý stupeň faktickej zložitosti mohol súvisieť s potrebou nariadenia znaleckého dokazovania, avšak neobyčajne zdĺhavý priebeh namietaného konania ústavný súd nemôže pripísať iba na vrub tejto skutočnosti. Navyše ústavný súd nemohol opomenúť povahu veci, teda určenie výživného pre maloletú sťažovateľku.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľiek v namietanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v predmetnom konaní k zbytočným prieťahom. V súvislosti s obranou okresného súdu spočívajúcou v tvrdení, že k celkovej dĺžke konania prispeli aj samotní účastníci konania, ústavný súd konštatuje, že čo sa týka správania sťažovateľiek, takéto tvrdenie neobstojí. Z prehľadu procesných úkonov naopak vyplýva, že nesúčinnosťné správanie, ako aj opakované žiadosti o odročenie nariadených pojednávaní sa vyskytli predovšetkým na strane odporcu, nie na strane sťažovateľiek.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v namietanom konaní a predovšetkým poukazuje na to, že celkové trvanie tohto konania už viac ako 6 rokov je samo osebe neprimerané.

Ústavný súd zistil v postupe okresného súdu jeho nečinnosť, ale aj neefektívnu a nesústredenú činnosť, ktoré tiež môžu zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (napr. IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09) a na ktoré poukázal aj predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti.

Okresný súd bol v predmetnej veci krátkodobo nečinný v období od 30. decembra 2011 do 16. mája 2012 (štyri a pol mesiaca) a dlhodobo absolútne nečinný v období od 27. mája 2013 do 15. mája 2014 (takmer 1 rok).

Neefektívnosť postupu okresného súdu potvrdzuje jeho rozsudok z 21. decembra 2010, ktorý bol odvolacím súdom zrušený, pretože postupom súdu bola odporcovi odňatá možnosť konať pred súdom. Okresný súd 21. decembra 2010 konal v neprítomnosti odporcu napriek tomu, že nemal vykázané doručenie jeho predvolania na pojednávanie. Dôsledkom tohto nesprávneho postupu súdu prvého stupňa bolo zbytočné predĺženie konania asi o jeden rok, počas ktorého odvolací súd rozhodoval o dôvodne podanom odvolaní. O neefektívnom a nesústredenom postupe okresného súdu svedčí aj množstvo nariadených pojednávaní, ktoré boli odročované bez prerokovania veci. Okresný súd postupoval mechanicky a neefektívne aj v súvislosti s nesúčinnostným správaním odporcu (najmä pri vypracovaní znaleckého posudku), a to nedostatočne razantným využívaním poriadkových opatrení. Z tohto dôvodu trvalo vypracovanie znaleckého posudku na zistenie príjmov odporcu viac ako jeden rok.

Vzhľadom na uvedenú nečinnosť, ako aj neefektívnu činnosť okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v namietanom konaní došlo k prieťahom, ktoré neboli spôsobené zložitou vecou ani správaním sťažovateľiek, ale v dôsledku postupu okresného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľkám ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v predmetnej veci bez zbytočných prieťahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľky žiadali priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € pre každú z nich vzhľadom na *„na celkovú dĺžku konania..., berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, význam uplatňovaných práv a nárokov sťažovateľiek, ako aj skutočnosť, že toto konanie nie je doposiaľ právoplatne skončené“*.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľky. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti a s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľiek, najmä na neprimerane dlhé namietané konanie a vzhľadom na povahu veci a jej význam pre sťažovateľky považuje za primerané maloletej sťažovateľke v sume 3 000 € a sťažovateľke v sume 3 000 €.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd o návrhu na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 a 4 výroku tohto rozhodnutia.

6. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľiek, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou a ktoré sťažovateľky uplatnili v sume 540,24 €.

Úhradu priznal za tri úkony právnej služby vykonané v roku 2014 (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie sťažnosti a stanovisko k vyjadreniu okresného súdu z 19. decembra 2014) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 134 €, t. j. spolu 402 €, čo po znížení o 50 % (§ 13 ods. 2 vyhlášky) predstavuje sumu 201 € u jednej sťažovateľky. Spolu s režijným paušálom za tri úkony dvoch sťažovateľiek [3 x 2 x 8,04 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky)] predstavuje odmena sumu 450,24 €. Uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH boli priznané v sťažovateľkami požadovanej sume 540,24 €.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľiek (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) podľa bodu 4 výroku rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. februára 2015